

SXEDIO.3P

28.9.1956: Ο ΝΙΚΟΣ ΣΑΜΨΩΝ ΕΚΤΕΛΕΙ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΘΩ ΠΕΤΡΙΔΗ ΚΑΙ ΑΝΤΗ ΤΣΕΡΙΩΤΗ ΔΥΟ ΛΟΧΙΕΣ ΤΗΣ ΣΚΩΤΛΑΝΤ ΓΙΑΡΝΤ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΛΗΔΡΑΣ-"ΤΟ ΜΙΛΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ"

Μετά την απελευθέρωση του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη στις **31** Αυγούστου **1956**, ο Νίκος Σαμψών μαζί με άλλους συναγωνιστές του, ξανακτύπησε στις **28** Σεπτεμβρίου, **1956**, σε μια άλλη τολμηρή επιχείρηση, εκτελώντας δυο συναγωνιστές του, δυο ανθρωποκυνηγούς Λοχίες της "Σκώτλαντ Γιαρντ", στην οδό Λήδρας, στην καρδιά της Λευκωσίας, μέρα μεσημέρι.

Ήταν η έκτη εκτέλεση βρετανού στρατιώτη μέσα σε μια βδομάδα από την ΕΟΚΑ και η **19η** στην εντός των τειχών περιοχή.

Η επιχείρηση αυτή είχε και το δικό της ξεχωριστό αποτέλεσμα: Αποδεικνυε ότι δίκια οι Άγγλοι είχαν ονομάσει την οδό Λήδρας "μίλι του θανάτου".

Οι δυο Λοχίες, μαζί με ένα τρίτο συνάδελφο τους, κυκλοφορούσαν στους δρόμους της Λευκωσίας και κόμπαζαν ότι ήλθαν στην Κύπρο για να συλλάβουν το Γρίβα και να συντρίψουν την ΕΟΚΑ.

Μη γνωρίζοντας πως δρούσε η ΕΟΚΑ οι Λοχίες συνέχιζαν να απειλούν και να προκαλούν.

Η αντίδραση της ΕΟΚΑ ήταν άμεση και αποφασιστική. Επρεπε να τους δοθεί ένα μάθημα και να βγουν από τη μέση.

Έτσι το μέλος της ΕΟΚΑ Βάσος Κυριλλής, από τη Λευκωσία, γιος του γνωστού λοκματζή της Λευκωσίας Κυριάκου Κυριλλή, και μέλος του δικτύου πληροφοριών που είχε οργανώσει ο Νίκος Σαμψών, πήγε στο σπίτι του, όπου διέμενε ο Σαμψών και τον ενημέρωσε για τους αξιωματικούς. Η απάντηση του ήταν άμεση:

- Θα τους κτυπήσουμε τώρα αμέσως.

Ο Σαμψών έστειλε αμέσως μηνύματα στους άνδρες

του εκτελεστικού της Λευκωσίας ζητώντας ενισχύσεις. Εφθασαν κοντά του οι Αθως Πετρίδης και Αντης Τσεριώτης και σε λίγο οι τρεις τους, ζωσμένοι τα πιστόλια τους, κατευθύνθηκαν προς την οδό Λήδρας, αποφασισμένοι να δώσουν ένα μάθημα στους προκλητικούς άγγλους Λοχίες.

Βρέθηκαν δίπλα τους στο ύψος του δρόμου, όπου σήμερα βρίσκεται περίπου ο "πύργος του Σιακόλα" και άρχισαν το πιστολίδι. Δυο από τους βρειτανούς Λοχίες έπεσαν νεκροί στο έδαφος, διάτρητοι από τις σφαίρες των αγωνιστών της ΕΟΚΑ, ενώ ο τρίτος, τραυματίστηκε.

Ο Νίκος Σαμψών έδωσε για τη μάχη αυτή όσες περισσότερες λεπτομέρειες είχαν παραμείνει στη μνήμη του, πέντε χρόνια αργότερα, στις 6 Αυγούστου 1961, στην εφημερίδα του "Η ΜΑΧΗ":

"Κοιμώμουν στο σπίτι της κ. Ιουλίας Κυριλλή, της άφθαστης αυτής αγωνίστριας της Κυπριακής επανάστασης. Από το σπίτι της ξεκινούσαμε για τις περισσότερες επιχειρήσεις μας στον τομέα της πόλεως και περιχώρων της Λευκωσίας.

Ο αγωνιστής γιος της, Βάσος Κυριλλής, εργαζόταν την εποχή εκείνη στα γραφεία των αδελφών Χριστοδουλίδη, έναντι της εκκλησίας Φανερωμένης. Οι αδελφοί Χριστοδουλίδη, γνώριζαν την ιδιότητα του υπαλλήλου τους και μας βοηθούσαν όπως μπορούσαν.

Οι άγγλοι αποικιοκράτες στη μάταιη προσπάθεια τους να συντρίψουν την ΕΟΚΑ- όπως συχνά διακήρυττε ο Κυβερνήτης Στρατάρχης Χάρτιγκ, έφεραν στη νήσο μας πολλούς ειδικευμένους πράκτορες τους, μεταξύ των οποίων αρκετούς από τη Σκώτλαντ Γιάρντ και την Ιντέλιντζενς Σέρβις.

Την άφιξη όλων αυτών η προπαγανδιστική μηχανή του αποικισμού παρουσίασε ως ένα νήμα προς την τελική συντριβή των δυνάμεων της ΕΟΚΑ και του Διγενή. Οι δρόμοι της Λευκωσίας είχαν γεμίσει από τους πανύψηλους αυτούς ανθρωποκυνηγούς όπως αυτοαποκαλούνταν, και πραγματικά αποτελούσαν ένα μεγάλο εμπόδιο στις κινήσεις μας. Επρεπε να

κτυπηθούν, ώστε και ο λαός να ξεφοβηθεί από την παρουσία τους.

Το πρωί της 28ης Οκτωβρίου 1956, τρεις πανύψηλοι άγγλοι, με τα περίστροφα στη μέση, με πολιτική περιβολή, εισήλθαν στο κατάστημα των αδελφών Χριστοδουλίδη και ζήτησαν να αγοράσουν φωτογραφικές μηχανές.

Οι αδελφοί Χριστοδουλίδη τους έδειξαν μηχανές διαφόρων τύπων και ταυτόχρονα άρχισαν να συνομιλούν μαζί τους.

Ο αγωνιστής Βάσος Κυριλλής, ο οποίος παρακολουθούσε το κάθε τι, άκουσε ξαφνικά τον ένα από τους άγγλους να λέγει ότι δεν γνώριζαν ελληνικά κτλ.

Στο μεταξύ κατά τη συνομιλία που διεξαγόταν ο ένας από τους αδελφούς Χριστοδουλίδη, ρώτησε τους άγγλους αν τους άρεσε η Κύπρος και τον σκοπό της παραμονής τους. Ο ένας από αυτούς, χωρίς χρονοτριβή απάντησε προς τον κ. Χριστοδουλίδη ως εξής:

"Ηλθαμε στην Κύπρο για να συντρίψουμε το Γρίβα και την ΕΟΚΑ, όπως αυτό το χαρτί" και ταυτόχρονα πήρε στα χέρια του ένα χοντρό χαρτόνι και το συνέτριψε με θόρυβο.

Μόλις ο άγγλος είπε τα πιο πάνω ο Βάσος Κυριλλής στράφηκε σε ένα συνάδελφο του και του είπε: "Σε παρακαλώ καθυστέρησε την έκδοση των τιμολογίων και ρώτησε τους τι θέλουν να πουν. Θα πάω να ξυπνήσω το μάστρο μας, να δούμε, αν θα μπορέσουν να κάμουν έτσι δουλειά, που φημίζονται".

Οι αδελφοί Χριστοδουλίδη, παρ'όλο τον κίνδυνο που πιθανόν να διέτρεχαν, έκαμαν όπως τους είπε ο αγωνιστής υπάλληλος τους.

Διέταξαν καφέδες για τους τρεις άγγλους Λοχίες, οι οποίοι αργότερα αποδείχθηκε ότι ανήκαν στη Σκώτλαντ Γκιαντ και άρχισαν να τους μιλούν για διάφορα θέματα, ώστε να κερδηθεί χρόνος. Ταυτόχρονα καθυστέρησαν να βγάλουν τα τιμολόγια για τις τρεις φωτογραφικές μηχανές **AGFA** που αγόρασαν οι τρεις άγγλοι Λοχίες-ανθρωποκυνηγοί.

Στο μεταξύ ο Βάσος Κυριλλής ήλθε στο σπίτι του με ποδήλατο. Ξαφνικά, σαν κοιμώμουν, ένοιωσα κάποιον να με σπρώχνει για να ξυπνήσω. Όταν άνοιξα τα μάτια μου είδα τον Βάσο, ο οποίος μου είπε:

- Έχει τρία λοκούμια. Τρία λοκούμια. Αμάν μάστρε, τρία λοκούμια.

Λόγω του ότι μόλις είχα ξυπνήσει δεν κατάλαβα το νόημα των λεγομένων του και του είπα:

- Δώσε μου ένα και άφησε με να κοιμηθώ.

Τότε ο Βάσος Κυριλλής στα σύντομα μου εξήγησε τι συνέβαινε.

Μόλις άκουσα ότι φημίσθηκαν ότι ήλθαν για να συλλάβουν τον Γρίβα και να συντρίψουν την ΕΟΚΑ, σαν χαρτί, ειλικρινά θύμωσα πολύ. Είπα στο Βάσο να πάρει το ποδήλατο του και να πάει να βρει δυο παιδιά από τους σκληροτράχηλους της ιδιαίτερης μου ομάδας, οι οποίοι άξιζαν όσο ένα αγγλικό Σύνταγμα.

Ήσαν τα παιδιά "που το έλεγε η ψυχή τους". Εμπαιναν και στη φωτιά με ένα νεύμα μου. Τους σκληρούς αυτούς μαχητές τους ονόμαζα "Άτρωτους" και τους διάλεξα ανάμεσα από όλα τα μέλη των μαχητικών ομάδων της Λευκωσίας.

Ντύθηκα αμέσως και ειδοποίησα, μέσω του διευθυντή του γραφείου ταξί "Παρθενών" Γεωργίου Αντωνιάδη, να έλθει και ο αγωνιστής της ομάδας των "άτρωτων", Νεοπτόλεμος Γεωργίου Λεφτής, μαζί με το αυτοκίνητο του.

Ο Λεφτής έφθασε χωρίς καθυστέρηση. Τον διέταξα να μεταβεί στη δημοτική αγορά και να ειδοποιήσει τον αγωνιστή Στέλιο Πιτσιλλίδη, να μεταβεί στο σπίτι του, να ανοίξει την οπλαποθήκη και να ετοιμάσει τρία περίστροφα.

Στο μεταξύ ο Βάσος Κυριλλής επέστρεψε για να μου αναφέρει ότι δεν βρήκε κανένα από τους σκληροτράχηλους της ομάδας μου των "άτρωτων". Η πιο πάνω αναφορά του, δυσκόλεψε πολύ την όλη εξέλιξη της υπόθεσης. Δεν απελπίστηκα, όμως, και διέταξα το Βάσο να πάει να μου βρει μερικούς άλλους, οποιαδήποτε ομάδας.

Σε λίγο χρονικό διάστημα ο Βάσος επέστρεψε με τους αγωνιστές Αθω Πετρίδη από τη Λευκωσία, Αντη Τσεριώτη από τη Λευκωσία, Ομηρο Δημητρίου από τα Σπήλια κάτοικο Λευκωσίας, Γιαννάκη Σπανό και Αλέξανδρο Μαυρομμάτη και οι δυο από τη Γιαλούσα, μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου.

Κράτησα τους δυο πρώτους, δηλαδή τους Αθω Πετρίδη και Αντη Τσεριώτη, ενώ τους υπόλοιπους απέστειλα μαζί με το Βάσο Κυριλλή να παρακολουθούν την περιοχή και τις κινήσεις των τριών άγγλων, έως ότου φθάσουμε και μεις.

Ο Αθως, ο Αντης κι εγώ, τρέχοντας σχεδόν, πήγαμε στο σπίτι του Στέλιου Πιτσιλλίδη, ο οποίος μας περίμενε στην εξώπορτα. Ο Λεφτής είχε σταθμεύσει το αυτοκίνητο του λίγο πιο πέρα και μας περίμενε στο σαλονάκι του σπιτιού του Στέλιου Πιτσιλλίδη, στο ανώγειο.

Με τον Πιτσιλλίδη διάλεξα τρία περίστροφα, δυο τύπου Γουέμπλεϋ Σκωτ διαμετρήματος **0,38** και ένα **0,32**.

Είπα στο Λεφτή να πάει στο αυτοκίνητο του και να περιμένει. Σε λίγο με τις ευχές του Στέλιου Πιτσιλλίδη εισήλθαμε κι εμείς στο αυτοκίνητο.

Σε λίγα λεπτά πλησιάσαμε στα γραφεία της ΚΕΟ, όπου μας περίμενε ο αγωνιστής Γιώργος Σωτηρίου, γιος του αγωνιστή Δημάρχου της Ακανθούς. Αυτός μας ανέφερε ότι ένας μεγάλος προδότης του αγώνα, τον οποίο κυνηγούσαμε από καιρό, βρισκόταν εκεί κοντά. Του είπα ότι επιφυλασσόμεθα διότι έχουμε καλύτερης αξίας κυνήγι.

Όταν φθάσαμε κοντά στη Φανερωμένη είδαμε μερικούς άγγλους με στολή και άλλους τόσους τούρκους επικουρικούς να κάνουν ξαφνικές έρευνες στα διερχόμενα αυτοκίνητα.

Μόλις προφθάσαμε να στρίψουμε αριστερά προς το Παρθεναγωγείο Φανερωμένης και αποφύγαμε το μπλόκο. Εκεί ο Λεφτής στάθμευσε το αυτοκίνητο μας.

Ο Αθως Πετρίδης, ο Αντης Τσεριώτης κι εγώ κατεβήκαμε και κατευθύνθηκαμε προς το κατάστημα

των αδελφών Χριστοδουλίδη, έναντι του Ιερού ναού Φανερωμένης. Όταν πλησιάσαμε, αντιληφθήκαμε την ομάδα των ενόπλων άγγλων και τούρκων να βρίσκονται αρκετά μακριά, να βαδίζουν προς τη διαχωριστική γραμμή Μείσον-Ντίξον (τη γραμμή που χώριζε τη Λευκωσία στα δυο- σε ελληνικό και τουρκικό τομέα).

Φθάσαμε στο κατάστημα, στον προορισμό μας οπότε ο Βάσος Κυριλλής μας πληροφόρησε ότι οι τρεις άγγλοι είχαν αναχωρήσει πριν από πέντε λεπτά από το κατάστημα και ότι παρακολουθούνταν από τα παιδιά που ανέλαβαν την παρακολούθησή τους.

Σε ένα λεπτό περίπου έφθασε λαχανιασμένος ο συναγωνιστής Ομηρος Δημητρίου, ο οποίος ανέφερε ότι οι τρεις άγγλοι βρίσκονταν στην οδό Λήδρας και συγκεκριμένα μέσα στο φωτογραφείο "Αθηναϊκό".

Η πληροφορία ήταν πολύτιμη. Αμέσως είπα στον Αθω και στον Αντη να προχωρήσουν.

Ο Ομηρος ανέφερε, ότι στην οδό Λήδρας υπήρχαν πυκνές περίπολοι και ότι στις στέγες ορισμένων κτιρίων βρίσκονταν ένοπλοι άγγλοι στρατιώτες φρουροί.

- Πάμε παιδιά κι ο Θεός θα μας βοηθήσει. Βάλτε τον σταυρό σας και να είσθε σίγουροι ότι η Παναγία η Φανερωμένη δεν θα μας αφήσει απροστάτευτους.

Διασχίσαμε πεζοί την οδό Λυκούργου και μπήκαμε στην οδό Λήδρας, είδαμε μια μεγάλη ομάδα ενόπλων άγγλων να κινείται προς τη διαχωριστική γραμμή. Προφθάσαμε και μπήκαμε μέσα στο Ζαχαροπλαστείο "Ρεξ" και αποφύγαμε την έρευνα.

Μόλις η ένοπλη αγγλική ομάδα απομακρύνθηκε για λίγο, βγήκαμε και προχωρήσαμε προς το φωτογραφείο "Αθηναϊκό". Τα περίστροφα μας κρύβονταν καλά κάτω από τα πουκάμισα μας. Είδαμε τους τρεις άγγλους μέσα στο Φωτογραφείο να βάζουν φιλμ στις μηχανές τους.

Ο Αθως έρριψε την ιδέα να τους κτυπήσουμε μέσα στο φωτογραφείο, αλλά απέρριψα την πρόταση του, διότι, μέσα στο φωτογραφείο υπήρχε αρκετός κόσμος, που λόγω της αποικιοκρατικής διαταγής, περί

αποκτήσεως ταυτοτήτων, έτρεχε στα φωτογραφεία και υπήρχε κίνδυνος να κτυπηθούν κύπριοι πολίτες.

Οδήγησα τους συντρόφους μου μέσα στο ζαχαροπλαστείο "Χαλέπι" που βρισκόταν ακριβώς απέναντι από το Φώτο Αθηναϊκό και παρακολουθούσαμε από τη βιτρίνα τους τρεις άγγλους.

Στο τραπεζάκι, παρά την είσοδο του Ζαχαροπλαστείου, καθόταν κάποιος κύριος και έτρωγε το γλύκισμά του.

Σε λίγο ο ένας από τους άγγλους προχώρησε προς την πόρτα του καταστήματος και κοίταξε έξω, δεξιά, αριστερά. Βγήκε στο δρόμο με το χέρι στη λαβή του περιστρόφου του. Ήταν πανύψηλος. Σωστός γίγαντας. Τον ακολούθησαν οι δυο σύντροφοι του. Ήσαν και αυτοί πανύψηλοι. Ο Αθως και ο Αντης με κοίταξαν στα μάτια. Περίμεναν το σύνθημα εξόρμησης.

Πλησίασα τον Αντη Τσεριώτη και τον Αθω Πετρίδη. Τους έδωσα, σχεδόν ψιθυριστά, τις τελευταίες οδηγίες:

- Θα τους κτυπήσουμε παιδιά. Μόλις σας πω "άτε" θα πατήσουμε και οι τρεις ταυτόχρονα την σκανδάλη των περιστρόφων μας. Να είσθε βεβαιοί ότι θα επιτύχουμε.

Στο μεταξύ οι βρειτανοί βγήκαν από το φωτογραφείο και προχώρησαν προς τη διαχωριστική γραμμή. Μολις τέλειωσα την τελευταία οδηγία τράβηξα το περίστροφο από τη μέση μου. Το ίδιο έκαμαν ευθύς αμέσως και οι γενναίοι συναγωνιστές μου.

Ο κύριος που καθόταν στο τραπεζάκι, παρά την είσοδο του ζαχαροπλαστείου, όταν μας είδε με τα περίστροφα στα χέρια, άρχισε να τρέμει και του έπεσε το πιατάκι με το γλύκισμα. Του έγνεψα να σιωπήσει. Πραγματικά σιώπησε και δεν είπε τίποτα.

Βγήκαμε από το ζαχαροπλαστείο και με βιαστικά βήματα πλησιάσαμε τους τρεις άγγλους. Αυτοί βάδιζαν και είχαν τα χέρια στις λαβές των περιστρόφων τους. Εμείς βαδίζαμε ο ένας κοντά στον άλλο, στην ίδια γραμμή. Όταν οι τρεις άγγλοι λοχίες της περίφημης Σκώτλαντ Γιαρντ έφθασαν στο σημείο έξω ακριβώς από

το γνωστό κατάσταση "Φοίβος", φώναξα στους συναγωνιστές μου Αθω και Αντη το σύνθημα:

- "Ατε".

Ταυτόχρονα πάτησα την σκανδάλη δυο κατά συνέχεια φορές σημαδεύοντας τον ένα από τους τρεις άγγλους Λοχίες, που βρισκόταν στη δεξιά άκρη, ο οποίος αφού βλήθηκε και από τις δυο σφαίρες, κατέπεσε άπνους με το κεφάλι μπροστά.

Πήρε σωστή βουτιά και το κεφάλι του συνέτριψε τη βιτρίνα του καταστήματος του Φοίβου.

Οι σύντροφοι μου Αθως και Αντης καθυστέρησαν να πατήσουν τη σκανδάλη των περιστρόφων τους μερικά δευτερόλεπτα. Έτσι δόθηκε ο καιρός στους δυο άλλους άγγλους να προσπαθήσουν να τραβήξουν τα περίστροφα τους.

Μόλις οι δυο Λοχίες πήραν σχεδόν θέση μάχης, πάτησα ξανά τη σκανδάλη του περιστρόφου μου. Μια σφαίρα έπληξε κατάστηθα τον άλλο. Αυτός έφερε το χέρι πλησίον της καρδιάς του τρικλίζοντας.

Σχεδόν αμέσως ο Αθως Πετρίδης πάτησε τη σκανδάλη του δικού του περιστρόφου εναντίον του ιδίου Λοχία. Ο Αθως με σταθερό χέρι συνέχισε να πυροβολεί, και εκκένωσε το περίστροφο του εναντίον του Άγγλου.

Εναντίον του ιδίου άγγλου έρριψα ακόμη ένα πυροβολισμό, ευθύς μετά τον πρώτο. Αυτός, διάτρητος από τις τόσες σφαίρες έπεσε άπνους στην ασφαλτο δίπλα στον πρώτο.

Ο συναγωνιστής Αντης Τσεριώτης σημάδεψε τον τρίτο άγγλο, πάνω στο χέρι τη στιγμή που τραβούσε το πιστόλι. Πάτησε τη σκανδάλη και ακούστηκε σχεδόν ταυτόχρονα με τον πυροβολισμό η σπαρακτική κραυγή πόνου του άγγλου.

Ωστόσο ο βρετανός ανθρωποκυνηγός δεν εγκατέλειψε την προσπάθεια του να τραβήξει το περίστροφο του. Τον πυροβολήσαμε με τον Αντη, πάνω στο χέρι. Πέντε συνολικά σφαίρες του έκαναν το χέρι κόσκινο. Αυτός κατέπεσε στην ασφαλτο σφαδάζοντας από τους πόνους.

Ο Αντης τον σημάδευσε στο έδαφος. Ο άγγλος κινήθηκε ακριβώς την ώρα που ο συναγωνιστής πατούσε τη σκανδάλη. Η σφαίρα αφού αστόχησε προσέκρουσε στο δρόμο και αλλάζοντας κατεύθυνση κτύπησε και το άλλο τμήμα της βιτρίνας του καστατήματος "Φοίβος".

- Εμπρός παιδιά, φώναξα, φεύγουμε".

Οι τρεις αγωνιστές κατευθύνθηκαν προς την οδό Λυκούργου και από εκεί στο κατέληξαν στο αυτοκίνητο τους που τους περίμενε και απομακρύνθηκαν με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Παρέδωσαν τα πιστόλια τους και απομακρύνθηκαν από το κέντρο της Λευκωσίας.

Την άλλη ημέρα η εφημερίδα **Times Of Cyprus** με την οποία συνεργαζόταν σε κάποιο στάδιο ο Νίκος Σαμπών έγραφε με πηχιαίους τίτλους:

"Μεγάλος αποκλεισμός στη Λευκωσία. Επιβλήθηκε εικοσιετετράωρο "κέρφιου" (κατ οίκον περιορισμός) για τις δυο εκτελέσεις. Γυναίκα και στρατιώτες πέθαναν σε ενέδρα στην Κερύνεια. Πέντε θάνατοι σε μια μέρα:

"Πλήρης κατ' οίκον περιορισμός επιβλήθηκε από τις πέντε χθες το απόγευμα στην ελληνική περιοχή της Λευκωσίας- και θα διαρκέσει μέχρι νεότερης ειδοποίησης. Αυτό ακολούθησε την εκτέλεση χθες το πρωί δυο βρεττανών στρατιωτών και τον τραυματισμό τρίτου.

Χθες το βράδυ άλλα δυο άτομα- ένας στρατιώτης και μια γυναίκα πολίτης- σκοτώθηκαν σε ενέδρα κοντά στην Κερύνεια.

Και ένας Λοχίας, ο οποίος πυροβολήθηκε ενώ πήγαινε από το σπίτι του στην εκκλησία μαζί με τη γυναίκα του και το παιδί του στη Λάρνακα, την περασμένη Κυριακή, υπέκυψε χθες στα τραύματά του.

Το "κέρφιου" στη Λευκωσία σημαίνει ότι οποιοσδήποτε ζει νότια του συρματοπλέγματος που χωρίζει την εντός των τειχών περιοχή, πρέπει να μένει στο σπίτι του μέρα και νύκτα και ότι καμιά κίνηση, οποιασδήποτε μορφής, δεν θα υπάρχει στην περιοχή. Επίσης σημαίνει ότι οι άνθρωποι που κάθονται στα μπαλκόνια τους θα πρέπει να μένουν

μέσα στα σπίτια τους.

Στην περιοχή βόρεια της διαχωριστικής γραμμής, που είναι κυρίως τουρκική, δεν θα επιβληθεί κατ' οίκον περιορισμός. Επιπρόσθετα, όλα τα σημεία διασκέδασης, τα οποία ανήκουν ή τα διαχειρίζονται ελληνοκύπριοι και τα οποία βρίσκονται μέσα στα δημοτικά όρια της Λευκωσίας και τα γύρω χωριά, θα είναι κλειστά από τις 7 το βράδυ μέχρι νεότερης ειδοποίησης.

Το κλείσιμο αφορά εστιατόρια, καφεενεία, κινηματογράφους, καμπαρέ και όλα τα ιδρύματα που παραμένουν ανοικτά για δημόσια διασκέδαση ή αναψυχή.

Στην περιοχή που τέθηκε υπό κατ οίκον περιορισμό, όλα τα καταστήματα θα είναι κλειστά, περιλαμβανομένων και καταστημάτων τροφίμων. Υπολογίζεται ότι θα υπάρχουν περίοδοι κατά τις οποίες οι οικοκυρές θα μπορούν να πηγαίνουν στην αγορά για να ψωνίζουν.

Ο κατ οίκον περιορισμός χθες βράδυ ήταν πολύ αυστηρός: Τόσο αυστηρός ώστε τα αυτοκίνητα που διέθεταν ειδικές άδειες (κέρφιου πάσες) σχημάτισαν ουρές από την πλατεία Μεταξά, (σήμερα πλατεία Ελευθερίας) τη μόνη έξοδο, μέχρι την Πύλη Πάφου, την μόνη είσοδο κατά τα βράδια.

Ορισμένοι οδηγοί κρατήθηκαν σε αναμονή για πάνω από μια ώρα πριν αποφασισθεί ότι οι άδειες τους ήταν έγκυρες.

Ολες αντιμετωπίστηκαν με κάποια δυσκολία, αλλά αργότερα οι δρόμοι εκκενώθηκαν και η διέλευση εντός και εκτός της πόλης ήταν ευκολότερη.

ΑΛΛΟΙ ΔΥΟ ΠΕΘΑΝΑΝ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΛΗΔΡΑΣ: Λουσμένη μέσα στον φθινοπωρινό ήλιο, η οδός Λήδρας χθες το πρωί ήταν κατάμεστη από κόσμο που πήγε για ψώνια, μεταξύ των οποίων και πολλές βρετανίδες και παιδιά. Σε όλο το μήκος του δρόμου δεν υπήρχαν στρατιώτες ή αστυνομικοί.

Ξαφνικά, ακριβώς απέναντι από το κατάστημα "Βάνιτυ Φαίαρ", πυροβολισμοί συγκλόνισαν τη

χαρούμενη ηρεμία: Δυο άνδρες έπεσαν πειθαίνοντας, ενώ ένας τρίτος, παρ όλον ότι τραυματίστηκε, αντιπυροβόλησε εναντίον των τριών νέων που έτρεχαν προς τα βόρεια του δρόμου και χάθηκαν στους στενούς δρόμους.

Αλλά μέχρι να φθάσει η Αστυνομία, οι φυγάδες θα πρέπει να βρίσκονταν πολύ μακριά, και ίσως εκτός της εντός των τειχών περιοχής, και πιθανόν πολύ μακριά εκτός των τειχών την ώρα που οι είσοδοι της πόλης είχαν αποκλεισθεί από το στρατό.

Οι τρεις άνδρες που πυροβολήθηκαν ήσαν βρετανοί στρατιωτικοί.

Ο θάνατος των δυο από τους τρεις ανεβάζει τον αριθμό των ανδρών που σκοτώθηκαν από την περασμένη Κυριακή στους οκτώ-εξι βρετανοί και δυο ελληνοκύπριοι.

Μέχρι να φθάσει η Αστυνομία στο σημείο χθες, οι περισσότεροι ελληνοκύπριοι καταστηματάρχες είχαν κλείσει τα καταστήματα τους και αναχώρησαν. Αλλά ένας ελληνοκύπριος γιατρός και μια γυναίκα καταστηματάρχισ, μια γυναίκα, έτρεξαν για να δουν τι μπορούσαν να προσφέρουν.

Σταμάτησαν ένα διερχόμενο οδηγό ταξί που οδηγούσε ελληνοκύπριος και οι τρεις μεταφέρθηκαν στο Νοσοκομείο. Στο δρόμο προς το στρατιωτικό Νοσοκομείο οι δυο, που βρίσκονταν στο πίσω κάθισμα, υπέκυψαν. Ο τρίτος πιστεύεται ότι είναι σοβαρά τραυματισμένος.

Ενας ελληνοκύπριος τραυματίστηκε επίσης και μεταφέρθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας όπου φρουρείται από στρατιώτες. Τοποθετήθηκε στην περιοχή όπου τοποθετούνται οι "κρατούμενοι".

Πρόκειται για τον Ανδρέα Γεωργίου, 18 ετών, από το Μαραθόβουνο, ο οποίος δέχθηκε σφαίρα στο πάνω μέρος του δεξιού του ποδιού, αλλά το τραύμα δεν επηρέασε το κόκαλο.

Ο επί καθηκοντι γιατρός στο Νοσοκομείο την ώρα της εισόδου του αρνήθηκε να επιτρέψει στην αστυνομία να τον ανακρίνει, αλλά αυτό ίσως γίνει

σημερα. Αργότερα ανακοινώθηκε επίσημα ότι εξ όσων έγινε γνωστό, δεν σχετίζεται με το επεισόδιο.

Μόλις η Αστυνομία έφθασε στη σκηνή του επεισοδίου άρχισε αμέσως να παίρνει καταθέσεις από βρετανίδες που είδαν το επεισόδιο και ορισμένες γυναίκες ανακρίθηκαν δυο ή τρεις φορές από διαφορετικούς αστυνομικούς.

Αλλά όλα έγιναν τόσο ξαφνικά ώστε καμιά δεν κατόρθωσε να δει τους νεαρούς που διέφυγαν και οι οποίοι είναι φανερό περίμεναν στη γωνία ενός διπλανού κτιρίου.

Ελληνοκύπριος καταστηματούχος δήλωσε αργότερα: Δυο βρετανοί άνδρες, με τρία παιδιά, βρίσκονταν στο κατάστημά μου εκείνη την ώρα. Όταν ακούσαμε τους πυροβολισμούς, έτεξαν προς την πισινή πόρτα. Στη συνέχεια η βιτρίνα έσπασε και μια άλλη βρετανίδα έτρεξε μέσα στο κατάστημα".

Η απόφαση για επιβολή "κέρφιου" στην εντός των τειχών Λευκωσία, ανάγκασε πολλούς να καταφύγουν σε γειτονικά ή φιλικά τους σπίτια. Και εκεί, χωρίς τρόφιμα και άλλες προμήθειες, έμειναν αποκλεισμένοι για οκτώ ολόκληρες μέρες...

Με τη διαφορά ότι είχαν την ευκαιρία για μερικές ώρες την ημέρα να βγαίνουν από τα σπίτια τους, σαν αιρόταν το "κέρφιου" και τους δινόταν η ευκαιρία να αγοράζουν τρόφιμα από την πρόχειρη λαϊκή αγορά, που στηνόταν πρόχειρα, πρόχειρα, στην οδό Λήδρας. Αλλά ελάχιστοι ήσαν αυτοί που μπορούσαν να εκμεταλλευθούν τη χαλάρωση του κατ οίκον περιορισμού, μια και βρέθηκαν με ελάχιστα χρήματα στις τζέπες τους.

Ωστόσο κινητοποιήθηκε ολόκληρη η Κύπρος για αποστολή τροφίμων στις **12.000** των ελληνοκυπρίων, που είχαν αποκλεισθεί στην εντός των τειχών Λευκωσία.

Μια εικόνα έδινε η εφημερίδα " Εθνος" στις **7** Οκτωβρίου **1956**, της οποίας είχε ανασταλεί η έκδοση μια και τα τυπογραφεία της βρίσκονταν στην εντός των τειχών αποκλεισμένη περιοχή:

"Επί οκτώ συνεχή ημερονύκτια οι Έλληνες

κάτοικοι της εντός των τειχών Λευκωσίας υπέστησαν τα πάνδεινα λόγω της απαγορεύσεως της κυκλοφορίας, κατόπιν της επιθέσεως ενόπλων εναντίον τριών Βρετανών λοχιών και τον θανάσιμο πυροβολισμό εναντίον δυο εξ αυτών, το απόγευμα της παρελθούσης Παρασκευής 28ης Σεπτεμβρίου.

Εγκλειστοι εντός των οικιών των, υποφέροντες εξ ελλείψεως τροφίμων και άλλων χρειδών, διάγοντες μέσα εις καταθλιπτικήν ατμόσφαιραν, διήλθον οκτώ ημέρας ψυχικής καταπονήσεως και υλικής ενδοίας.

Επί εν ολόκληρον οκταήμερον καθ' ον χρόνον ο Λόρδος Ράντγκλιφ ησχολείτο εις το κυβερνείον με τον "έλεγχον των εντυπώσεων, τας οποίας απεκόμισε κατά την πρώτην επίσκεψιν του". Βρετανοί στρατιώται, με τα όπλα ανά χείρας, ησχολούντο εις τας οδούς της κυπριακής πρωτεύουσής με ένα διαφορετικόν έλεγχον, τον έλεγχον δια την τήρησιν του διατάγματος περί απαγορεύσεως της κυκλοφορίας.

Κατά την διάρκειαν της επί δώρον καθημερινής άρσεως του προρισμού, οι ταλαιπωρούμενοι κάτοικοι δεν ηδύναντο να προμηθευθούν επαρκώς τρόφιμα, αφ ενός μεν λόγω του ότι αι ποσότητες τροφίμων, τα οποία διετίθεντο προς πώλησιν, ήσαν εν συγκρίσει με την αύξουσαν ζήτησιν μικραί, αφ ετέρου δε λόγω του εξαιρετικού συνωστισμού περί των προχείρων παντοπωλείων, τα οποία είχαν εγκατασταθή υπό την φρούρησιν βρετανών κατά μήκος της οδού Λήδρας.

Κατά τας τρεις τελευταίας ημέρας του περιορισμού εξεδηλώθησαν εις ολόκληρον σχεδόν την νήσον τα αισθήματα των Ελλήνων Κυπρίων δια τους εγκλείστους αδελφούς των της Λευκωσίας. Και η αλληλεγγύη αύτη εξεδηλώθη εμπράκτως δια της αποστολής μεγάλων ποσοτήτων τροφίμων, συγκεντρωθέντων δι εράνων και τη αρωγή της Εκκλησίας, του Δήμου Λευκωσίας και άλλων οργανισμών.

Ούτω, η Αρχιεπισκοπή προσέφερε χρηματικήν βοήθεια. Το αυτό έπραξε και η Μονή Κύκκου, η οποία προσέφερεν εκατόν λίρας. Η Ελληνική Μεταλλευτική

Εταιρεία, εξ άλλου, απέστειλε τρόφιμα αξίας πεντακοσίων περίπου λιρών. Χαρακτηριστικόν της προθυμίας του κοινού να βοηθήση τους διατελούντας υπό κέρφιου, είναι το γεγονός ότι μόνον εις τον Στρόβολον οι κάτοικοι εισέφεραν **700** περίπου λίρας εις χρήμα και είδους.

Βρεττανοί στρατιώται διεξήγαγον περιπολίας, διαρκούντος του "κέρφιου" ανά τας οδούς της Λευκωσίας και ανέκοπτον οιονδήποτε πρόσωπον το οποίον εκκυκλοφόρει εντός της περιοχής, της επηρεαζομένης υπό του διατάγματος, διέταττον τούτο να υψώνη τας χείρας και διεξήγαγον εξονυχιστικήν σωματικήν έρευναν, είτε ο συλλαμβανόμενος ήτο εφοδιασμένος με δελτίον ελευθέρας κυκλοφορίας είτε όχι. Διενηργήθησαν πολλάί συλλήψεις.

Η άρσις του κατ' οίκον περιορισμού κατέλαβεν εξ απροόπτου τους κατοίκους της πρωτεύουσης. Την 9ην μ.μ. ώραν της προχθές Παρασκευής απεχώρησαν αιφνιδίως τα βρεττανικά στρατεύματα, τα οποία εφρούρουν τας εισόδους της πόλεως. Τούτο ηρμηνεύθη ως άρσις του περιορισμού, όπερ ωδήγησεν εις ομαδικήν έξοδον των πολιτών εις τας οδούς. Βραδύτερον οι κάτοικοι ειδοποιήθησαν δια της... συλλήψεως των εξελθόντων, υπό στρατιωτών και αστυνομικών, ότι επρόκειτο περί παρεξηγήσεως. Την επομένην πρωϊαν το κέρφιου ήρθη".

Λεπτομέρειες των διαδραματισθέντων μετέδιδαν οι ξένοι ανταποκριτές που είχαν περισσότερη ευχέρεια διακίνησης. Σχετικά το "Ρώυτερ" μετέδιδε την 1η Οκτωβρίου:

"Χιλιάδες κυπρίες διεξήγαγαν σήμερα μακρές μάχες για να μπορέσουν να εξασφαλίσουν προμήθειες τροφίμων στην εντός των τειχών πόλη της Λευκωσίας, όταν ήρθη κατά το μεσημέρι για μια ώρα ο αυστηρός κατ οίκον περιορισμός. Οι γυναίκες έσπευσαν προς τη Δημοτική Αγορά, αλλά η αστυνομία και ο στρατός με ξιφολόγχες απέκοψαν το δρόμο. Σε κανένα δεν επιτράπη να περάσει τα συρματοπλέγματα, τα οποία χωρίζουν τον ελληνικό και τον τουρκικό τομέα της

Λευκωσίας.

Φράγματα και υαλοπίνακες εθραύστησαν όταν εκατοντάδες προσώπων εισήλασαν σε μικρό αρτοποιείο, αλλά οι μισές επέστρεψαν με κενά τα χέρια. Στις πλευρές των δρόμων ο κόσμος πρόσφερε ψωμί στη διπλάσια της κανονικής τιμή για ένα ψωμί.

Καθώς περνούσαν τα λεπτά και δεν εμφανίζονταν τρόφιμα, ο κόσμος στους δρόμους φώναζε ότι θα παραβεί τον κατ οίκον περιορισμό και θα εξακολουθήσει να αναζητεί τρόφιμα.

Η κατάσταση ήταν τόσο τεταμένη, ώστε παρέστη ανάγκη να επεκταθεί η περίοδος της άρσης του "κέρφιου" κατά μια ώρα για να καταστεί δυνατή η μεταφορά στην πεινασμένη πόλη περισσότερων τροφίμων.

Ελληνες Κύπριοι κυβερνητικοί υπάλληλοι, που βρίσκονται μέσα στη ζώνη του "κέρφιου" και στους οποίους δεν δόθηκαν άδειες για να μπορέσουν να μεταβούν στα γραφεία τους, δήλωσαν: Η κατάσταση είναι χαώδης.

Η "απεργία" των εφημερίδων για τους περιορισμούς του "κέρφιου" συνεχίστηκε και σήμερα. Δεν εκδόθηκαν οι Ελληνικές και αγγλικές εφημερίδες.

Εξω από τις ζώνες του "κέρφιου" Αγγλοι και Αμερικανοί ανταποκριτές αγωνίζονταν για να προμηθευθούν "πάσα κέρφιου" με τα οποία θα μπορούσαν να εισέλθουν στην Λευκωσία και να μεταδώσουν πληροφορίες για το "κέρφιου". Ένας αμερικανός ανταποκριτής παρατήρησε: "Ουδέποτε είδα τόσο πλήρες χάος".

Εξ άλλου η εφημερίδα "Εθνος" στις 29 Σεπτεμβρίου 1956, επομένης της τολμηρής επιχείρησης στην οδό Λήδρα, για την εκτέλεση των δυο βρετανών Λοχιών έγραφε:

" Η επίθεσις εναντίον των τριών στρατιωτικών διεξήχθη υπό τας ακόλουθους συνθήκας:

Η ώρα ήτο περίπου 10.30 και οι τρεις Βρετανοί στρατιωτικοί φέροντες πολιτικήν περιβολήν, ευρίσκοντο επί καθήκοντι εις την οδόν Λήδρας. Το

αυτοκίνητον τούτων ήτο εσταθμευμένον παρά τα γραφεία της Αγγλικής εφημερίδος "Σάϋπρους Μήηλ".

"Κατά την στιγμήν της επιθέσεως, οι τρεις Βρειτανοί κατηθύνοντο προς το όχημά των δια να επιβούν τούτου. Εναντίον των ερρίφθησαν τότε πολλάί σφαίραι, χρησιμοποιηθέντων προφανώς περιστρόφων ή αυτομάτων όπλων.

Μολονότι τραυματισθέντες οι τρεις στρατιωτικοί, οίτινες έφερον πολιτικήν περιβολήν, ανταπέδωσαν το πυρ, ο εις εκ τούτων δε προσεπάθησεν, ανεπιτυχώς, να καταδιώξη και συλλάβη τους επιτεθέντες, οίτινες, κατά τινας πληροφορίας ήσαν τρεις, ούτοι όμως διέφυγον.

Η σύντομος μάχη, καθ ήν αντηλλάγησαν δέκα περίπου πυροβολισμοί, είχεν ως αποτέλεσμα τον θάνατο δυο εκ των τριών βρειτανών στρατιωτιών και τον τραυματισμόν τρίτου.

Επίσης ετραυματίσθη εις Ελλην κύπριος, όστις διήρχετο εκ της περιοχής της φονικής συγκρούσεως, ονόματι Ανδρέας Γεωργίου, υπάλληλος ετών **18**.

Ούτος μετηνέχθη εις το Νοσοκομείον.

Κατά την διάρκειαν της ανταλλαγής των πυροβολισμών μία σφαίρα κατεθρυμμάτισε την προθήκην του καταστήματος ειδών νεωτερισμού "Φοίβος". Μέρος των εκτιθεμένων εμπορευμάτων κατέπεσαν επί της οδού.

Ετέρα σφαίρα διήλθεν υπεράνω των κεφαλών των εν τη οδώ Λήδρας καταστηματαρχών κ.κ. Κώστα Γιαννοπούλου και Φοίβου Χοιρομερίδη και έπεσαν παρά τους πόδας του κ. Κανικλίδη.

Τρίτη σφαίρα διέτρησε την υδροροήν της οικίας του οδοντιάτρου Λ. Παπαστράτη, όστις, ως γνωστόν κρατείται εις Κοκκινοτριμιθιάν.

Ευθύς μετά το επεισόδιον βρειτανοί και τούρκοι αστυνομικοί απέκλεισαν το τμήμα της οδού Λήδρας, εκ της διασταυρώσεως αυτής με την οδόν Αρσινόης μέχρι του μεγάρου Παπαδοπούλου και επελήφθησαν ερευνών.

Απαντες οι πολίται οι οποίοι ευρίσκοντο εις

την εν λόγω οδόν υπεβλήθησαν εις σωματικήν έρευνα. Διενηργήθησαν πολλάί συλλήψεις νεαρών, κυρίως προσώπων.

Ταυτοχρόνως με τας ερεύνας βρεττανοί στρατιώται απέκλεισαν δια συρματοπλεγμάτων την εντός των τειχών πόλιν.

Ο αποκλεισμός ήρθη την **2** μ.μ.

Διαρκουσών των ερευνών εις την οδόν Λήδρας περισυνελέγησαν υπό των αφιχθέντων αστυνομικών μερικάί σφαίραι, αίτινες είχαν ενσφηνωθή εις τοίχους οικιών και καταστημάτων.

Δια της χθεσινής επιθέσεως ο αριθμός των φονευθέντων Αγγλων εντός της ληγούσης εβδομάδος ανήλθεν εις εξ".